

BİR MESİH TİPİ OLARAK İSA MI?***Rick RITCHIE****
çev. Cengiz Batuk

Pastörler ve Hıristiyan yazarlar İsa'nın kim olduğunu söylüyorlar? Bazıları yeni bir İbrahim, bazıları yeni bir Samson ve başkaları da yeni bir Musa ya da savcılardan biri olduğunu söylüyorlar. İsa, kim olduğunu havarilerine sorduğunda yalnızca Peter doğru cevap verdi. İsa ise ona cevabının gökten bildirildiğini söyledi. İsa Mesih'tir, Tanrı'nın Oğludur.

Fakat İsa, seremonilerde ve Hıristiyan literatüründe genellikle ahlaki bir örnek, bir ata olan yeni bir İbrahim olarak yer almaktadır: “İsa'ya bak, onda yaşamak için çağrıldığın bir hayatın modelini göreceksin.” Ya da İsa, muazzam bir ruhla dolu olan yeni bir Samson olarak betimlenmektedir. Şayet sen onun kontrolünde olan gücü kullanırsan/onunla vurursan sende hayatında Filistinlileri müdafaa edebilirsin. Ya da son olarak İsa, yeni bir Musa olarak öngörülür; İlk Yasa yeterince iyi değildi, bu yüzden İsa, yeni ve gelişmiş bir versiyonunu düşündü. Bütün bu İsa'ların hepsi bugün kiliselerde öğretilmektedir. Fakat her biri dikkat çekici bir şekilde eksiktir. İsa ikinci bir İbrahim, ikinci bir Samson, ikinci bir Musa olarak vazedildi. İlk Adem'in kaybettiği şeyi kendi ihsanıyla restore eden ikinci Adem olduğunu duymak için ihtiyaç duyduğumuz şey nedir?

İsa, İkinci İbrahim

Pastörler, Yeni Ahit'i vazettiklerinde genellikle İsa'yı yeni bir İbrahim yaparlar. Bunu İncillerle yapmak kolaydır çünkü onlarda biz İsa'nın nasıl işler yaptığını görebiliyoruz. Pastörler, İsa'nın işlerinin neden ilk metinlerde kaydedildiğini sormayı unuttular ya da sormaya çabalamıyorlar. Bizlerin mükemmel olmadığı, İsa'nın ise mükemmel olmasından dolayı kendimizi onun performansının yansımalarıyla geliştirebileceğimizi farzediyoruz.

Bazen bize Hıristiyan hayatı yaşamanın zor olduğu fakat onu kolay kılan bir modele sahip olduğumuz söyleniliyor. İsa'yı takip etmek bizim için karda babamızın

* Orijinali: Rick Ritschie, “Jesus As a Type of Christ?” *Modern Reformation*, January – February / 1994.

** Rick Ritchie, *Christ the Lord: The Reformation and Lordship Salvation* (Grand Rapids: Baker, 1992) adlı çalışmanın ortak yazarlarından biridir.

izini takip etmek gibidir. Çocuğun karda cesareti artarken şayet o kendi yoluna gitmek isterse, ayakkabılarını babasının iyi şekilde bıraktığı izlere yerleştirdiği takdirde onun için karda yürümek oldukça kolay olacaktır.

Diğer zamanlarda pastörler ilerideki yolun zorluğunu ifade ettiler. Bizler tıpkı İsa gibi kendimiz için ölmeliyiz. Fakat her İyi Cuma'dan sonra bir Paskalya Pazar'ı gelir. Kendi ölümümüzden sonra dirilişi bekleyebiliriz.

Kutsal metinlerden okuduğumuz iki yolun her biri bazı faziletlere sahip olabilir fakat bu yaklaşım İncillerin orijinal yazarlarının İncillerdeki yazılarında asıl niyetlerinin ne olduğunu sormayı unutturmamalıdır. İsa, ilk olarak bize görevimizi mi, yoksa İsa'nın misyonunu mu öğretmeyi istedi?

İncilin başlangıcında Luka, okuyucusuna ona öğretilen kelamın doğruluğunu kesin olarak bilmesi için İncilini yazdığını söyler. (Luka, 1:3-4) Havarilerin İsa'nın hayatı hakkında kaydettiklerinden onun önceden geleceği tahmin edilen Mesih olduğu sonucuna varabiliriz. Bu nedenle, İsa'nın Mesihsel doğası için bir delil olarak İncil pasajlarının öğretilmesi doğaldır. Onlar bize onun Mesih'imiz olduğunu ve bunun bizim için anlamının ne olduğunu gösterirler.

Ahlaki bir örnek olarak, yeni bir İbrahim şeklindeki İsa öğretisinden ziyade İbrahim'in ayak izlerini ve bizim Mesih'imiz olarak gerçek İsa'yı takip etmemiz gerektiğini öğretmeliyiz. Kutsal metinler bunu emrediyor:

Kutsal Yazı, Tanrı'nın diğer ulusları imanlarına göre aklayacağını önceden görerek İbrahim'e, "Bütün uluslar senin aracılığınla kutsanacaktır." müjdesini verdi. Böylece iman edenler, iman etmiş olan İbrahim'le birlikte kutsanırlar. (Galatyalılar, 3:8-9)

İsa, yeni bir halkın atası değildir fakat İbrahim'in zamanının öncesinden beri milletlerin dışında olarak adlandırılan halkın Kurtarıcısıdır. Bizim ahlaki örneğimiz olarak İsa görüşünden ziyade İbrahim'i İsa'da imanımızın bir örneği olarak görmeliyiz.

İsa Yeni Samson

İsa, genellikle daha iyi bir şekle dönüştürebilecek bilgiye sahip olan pastörlerin farklı bir tarzda ve mükemmel olarak düzenledikleri ahlaki bir örnek olarak vazedildi. O bütünüyle Hristiyan olmayan pastörler tarafından yeni bir Samson olarak vazedildi. Geçmişin Samson'u gibi İsa da bir çok seremonide Tanrı'nın planına destek verdiği

güçlü eylemler yapabilen ruhla dolu bir adam olarak takdim edildi. Problem, yeni-Samson İsa'nın Bible'ın İsa'sı olmamasıdır, çünkü o Tanrı değildir.

Bu öğretiye göre, İsa benim ya da senin gibi ölümlü bir insan olarak doğmuştur. Sonra daha sonraki bir yılda Ürdün nehrinde vaftiz oldu ve shazam! Ruh onun üzerine indi ve o Mesih (the Christ) oldu. Bu İsa görüşü televangelistler¹ ve izleyicilerini/dinleyicilerini bir deneyimle/olayla avlamak isteyen öğretmenler arasında popüler bir görüştür. Onlar “niçin bakmalısın!” diyorlar. “İsa bu tecrübeye sahip olmadan önce gerçekte tanınmıyordu. Fakat sonradan herkes onun sesini duydu. Sen de kendi hayatında ruhsal güçle benzer sonuçları elde etmelisin. Biraz para gönder ve biz sana nasıl olduğunu söyleyeceğiz.”

Televangelistler muhtemelen samimi olarak bu İsa görüşünü benimseyen insanlardır. Fakat pastörler ve öğretmenler inkarnasyonun eşsizliğini ortadan kaldırdıkları her durumda bunu taşıma riskini alıyorlar. Çoğunlukla inkarnasyon, Tanrı'nın genel olarak onda ikamet etmesi nedeniyle sanki İsa Tanrı olarak adlandırılmış gibi sunulmaktadır. Pastörler Tanrı ve insanın nasıl Mesih'te bir tek kişi olduğunu açıklamayı unutuyorlar. Bu nedenle İsa her ne söylüyor ve yapıyorsa Tanrı tarafından yapılmakta olduğu söylenilmektedir.

Öğretinin bu çeşidi Hıristiyanların rahatını kaçırmaktadır. Çünkü bu öğreti, İsa'nın karakterinin Tanrı'nın gerçek karakteri olmadığı şeklinde bir imgelem oluşturur. Tanrı'nın oğlu beni sevebilir, fakat Baba hakkında ne söylenilebilir?

İnkarnasyonu gereği gibi öğretmek için pastör Kolosililere mektubun 2:9'da “Mesih'te tanrısallığın bütün doluluğu bedenlen mukimdir” şeklinde söylenen cümleyi en iyi şekilde açıklamalıdır. “Bütün doluluk/All the fullness” Tanrı hakkında inkarne olmuş oğulda hiçbir şey bulamayacağın anlamına gelmektedir. Gerçekte ne Baba ne de Kutsal Ruh, inkarne oldu fakat Kutsal metinlerden öğrendiklerimizin hepsi onları, Baba'dan doğmayan Oğuldan ve Baba ve Oğul'dan kaynaklanan Kutsal Ruh'tan ayırır. Bunlardan başka Tanrı'nın inkarne olmuş Mesih'te bulunabileceği hakkında her şey söylenilebilir.

Bu Tanrı'nın bizim için ne düşündüğünü bilmediğimiz problemini çözer. Mesih, olduğu gibi Tanrı'nın kalbine bir anahtardır. Onunla sırlar çözülür. Mesih sadece

¹ Televangelistler düzenli olarak televizyondaki dinsel hizmetleri ileten evangeliklere verilen bir isimdir.

Göklerde olan Tanrı'nın kötü günahkarları düşündüğünü öğreten cömert oğlun meselini/öyküsünü anlatmıyor. Mesih, kabul edildiklerini günahkarlara söyleyen bedendeki Tanrı'dır.

Pastörler İsa'nın öğretisini Tanrı'nın düşüncelerine ulaşan bir insanın öğretisi olarak sunmayı bırakmalı ve onu öğretisi ve Tanrı'nın bizzat kendi eylemi, aksiyonu olarak sunmaya başlamalıdır. Biz henüz hiçbirisi sunulmamış genel bilgi ve prensiplerden söz etmiyoruz. Biz Tanrı'nın kendi vahyinden söz ediyoruz.

İsa, ruhla dolu bir hayatın prensiplerini öğreten, ruhla dolu kudretli bir adam değildi. Fakat o, Samson'un zamanının öncesinden beri hayatı yaşamayı başaramayan insanların Kurtarıcısıdır. Güç, yetki vermemizin örneği olarak İsa'yı görmek yerine Samson'u İsa'da imanımızın bir örneği olarak görebiliriz.

İsa Yeni Musa

Yeni Musa olarak İsa'nın öğretisi hem yaygın hem de tehlikelidir. Çok makul, inandırıcı bir hadise olarak kilisenin durumuna baktığımızda öğretinin bu tipi için yapılabilir. Harici bir dinin yüzeyselliğine rağmen, pastörler içsel bir doğruluğu, erdemi isteyen bir İsa'yı öğretmek istemektedirler. Onlar, Ferisilerin katılaşmış bir kalpleri varken Musa'nın Yasalarına nasıl görünüşte itaat ettiklerini gördüler ve problemin Yasa'nın kendisiyle ilgili olduğunu anladılar. Bizim ihtiyaç duyduğumuz şey içsel erdemi, doğruluğu gerektiren Yasa'dır ve bu tam olarak bizim Dağdaki Seremonide bulduğumuz şeydir. Bunu anlayabilir miyiz? İsa, bizim de kendimizde gördüğümüz benzer problemleri kendi jenerasyonunda gördü ve o bir çözüm önerdi. Onun gelmesinin sebebi bu mu?

Öğretinin bu tarzıyla ilgili problem yarı-gerçeklikle huzura kavuşmaktır. Bir taraftan o, sadece harici bir doğruluğun yanlışlığını onaylar. Fakat, diğer taraftan Musa Yasalarının içsel bir gerektirdiğini de vurgular. Pavlus'un söylediği gibi "Yasa yoluyla biz günahın bilinci olduk". İsa'nın çağdaşlarıyla olan problemi Yasa'nın artık günahı ortaya çıkarma işini yapamıyor olmasıdır. Doğruluktan ne kadar uzak olduklarını bildiği için bütün katılığı içinde İsa, onlara Yasa'yı yeniden/yeni bir tarzda okudu.

Dağ vaazı sadece Tanrı'nın Musa'nın Yasaları hakkındaki açıklamalarıdır. O yeni bir Yasa değildir ve saklamayı planlamaz. Bize günah bilinci verilmek istenildi. Bu yüzden bir kurtarıcı arayabiliriz. Havarî Pavlus, bizim ilgilerimizi karşılarıyla tasvir

eder; Mesih, Musa'nın amaçlarının tamamlayıcısıdır ve Musa'nın görevinin mahkumiyet görevi olduğunu söylediğinde Mesih'in görevi, 'yargılama görevi' olmuştur (II. Korintoslulara 3:7-9). Tanrı Mesih'te bizi yaşatmadan önce bizi öldürmek için Musa'yı kullanır.

Sanki kurtarmayı tasarlıyormuş gibi dağdaki seremoniyi okuduğumuzda ve İsa'nın ilk misyonuna, insanoğluna yeni ahlaki bir bilginin vahyi olarak baktığımızda, Mesih'i yeni bir Musa yaparız. Martin Luther bunun tehlikelerini Galatyalılara Mektup üzerindeki yorumlarında anlatıyor:

“Pavlus, Mesih'i Musa'nın Yasayla yapmaya uğraştığı şeyi Musa'nın yaptığına aksine yapan bir adalet yapıcısı olarak yerleştirir. Yuhanna, 1:17 tam bir sessizlik içinde bu gerçeği pas geçmiyor. “Yasa” diyor Yuhanna, “Musa'yla verildi; lütuf ve hakikatse İsa'yla”, onun söylediği gibi “lütuf ve hakikat değil Yasa Musa'yla gelir. Bu nedenle günah ve haddi aşmak onun yüzündendir.” Bundan dolayı Mesih bir Yasa yapıcısı değildir: O Yasa'yı gerçekleştirendir.” Kuşkusuz hem Musa'ya hem de Mesih'e ihtiyaç duyarız fakat Musa'nın ilksel misyonu neden Mesih'e ihtiyaç duyduğumuzu bize bildirmektir.

İsa, erdemli bir hayatın prensiplerini öğreten yeni bir yasa yapıcı değildir. Fakat Musa'nın zamanının öncesinden beri hayatı yaşamakta başarısızlığa uğrayan bir halkın Kurtarıcısıdır. Yasa getirici olarak onun rolü bir tarafa Musa, Mesih'e ihtiyaç duyan bir günahkardı ve kurtuluşunu getirdiği Yasa'da aramadı. Fakat Yasa'nın cezasından onu koruyan birisinde aradı. İbranilere Mektubun yazarı şöyle söylüyor: “İmanla Musa yükseltildiğinde Firavunun kızının oğlu olarak adlandırılmayı reddetti. Tanrı'nın kavmi ile birlikte bir müddet hakaret görmeyi, günahın sefasını sürmeye tercih etti. Mesih sitemini Mısır'ın zenginliklerinden daha büyük zenginlik saydı; çünkü karşılığında mükafata bakıyordu.” Bizim yetki verilmiş bir örneğimiz olarak İsa görüşünden ziyade Musa'yı da İsa'da sadık imanın bir örneği olarak görebiliriz.

İsa İkinci Adem

İsa'nın Eski Ahit'in üç azizinin rolünde sunulmasını tehlikesini görmekteyiz. Bununla birlikte dördüncü Eski Ahit figürüyle bir mukayese daha doğru bir sonuç verecektir. Romalılara Mektup kitabında Tanrı, Adem'in “gelecek olan birinin suretinde” yani Mesih'in suretinde (Romalılar, 5:14) olduğunu söylediğinde kendisini

Adem’le karşılaştırır. Bununla birlikte burada bir fark vardır ve o fark bütün farklılıkları oluşturur.

Kutsal metin, Adem’in Mesih’in bir tipi olduğunu söylediğinde Adem olarak benzer bir rolde yer aldığını söyler. Hem Adem hem de Mesih (Christ), evrensel sonuçları olan işler yaparlar. Adem’in işleri herkes için mahkumiyeti getirir/suçta, günaha neden olurken, Mesih’in işleri herkes için erdemi, fazileti ve doğruluğu getirir. İki eylemin evrenselliği de aynıdır. Fakat, metinlerin söylediği gibi “özgürlük başkasının arazisine izinsiz girmek değildir”. (Romalılar, 5:15) Birisi ölüme neden olurken diğeri hayata neden olmaktadır.

İkinci Adem olarak Mesih öğretisi ve onu ikinci İbrahim, Samson ya da Musa yapmak arasındaki fark Adem olduğunda mukayese yapmanın kolay olması diğerlerinde bunun mümkün olmamasıdır.

Kutsal metnin bizzat kendisi Mesih ile Adem’i karşılaştırır. Mesih’in işi Adem’in işinin benzeridir fakat daha büyük ve aksi yönde sonuçlar üretir. İki adam arasındaki eşitsizlik nedeniyle, onları birbirine karıştırmak kolay değildir. Adem ölümü getirdi. Hiçbir Hıristiyan’ın bunun Mesih’in misyonu olduğunu düşünmesi kafasını karıştırmaz.

Fakat biz Mesih’in Musa olduğunu söylediğimizde farklılıklar ortadan kalkar. Bir çok insan Mesih’in büyük bir İsa olarak geldiğini düşünür. Fakat kutsal metin Musa’nın görevinin kınama olduğunu, Mesih’in görevinin yargılama olduğunu söylüyor. Böyle yaparsak Musa ve Adem’i karşılaştırmak çok daha iyidir. Kutsal metin düzenli olarak bize İsa’nın eşsizliğini vurgular, empoze eder. İsa, Tanrı sadece, Adem olmadan ilk seferinde başka birinin yapamadığı bir işi ikinci kez yapmak için yeryüzüne gelmedi.

İsa’nın öğretisini ikinci Adem olarak dinleyelim ve Adem gibi, özgür bir armağanı bize sunacak ve sınırı aşmamızdan dolayı kınanmamızı ortadan kaldıracak İsa’yı hasretle bekleyelim.